

ResearchED 2023

Schrijfonderwijs in groep 1 t/m 8

Academica
University of Applied Sciences

Margreet Mulder MSc

Onderwijskundige en kerndocent

25 jaar ervaring diverse functies SO en PO

Onderwijskunde Open Universiteit

Pabo HU

Economie Landbouwniversiteit

Motto

Alle kinderen kunnen
leren en alle kinderen
hebben recht op goed
onderwijs

Schrijf een verhaal over je vakantie

Aanname:

“Als leerlingen goed kunnen lezen, zijn ze ook goed in teksten schrijven.”

Algemeen

- Geen curriculum schrijfonderwijs (doorgaande leerlijn)
- Het zijn losse lessen zonder samenhang
- Het heeft geen prioriteit (staat niet in LVS)
- Niet alle leraren zijn zelf goed in schrijven

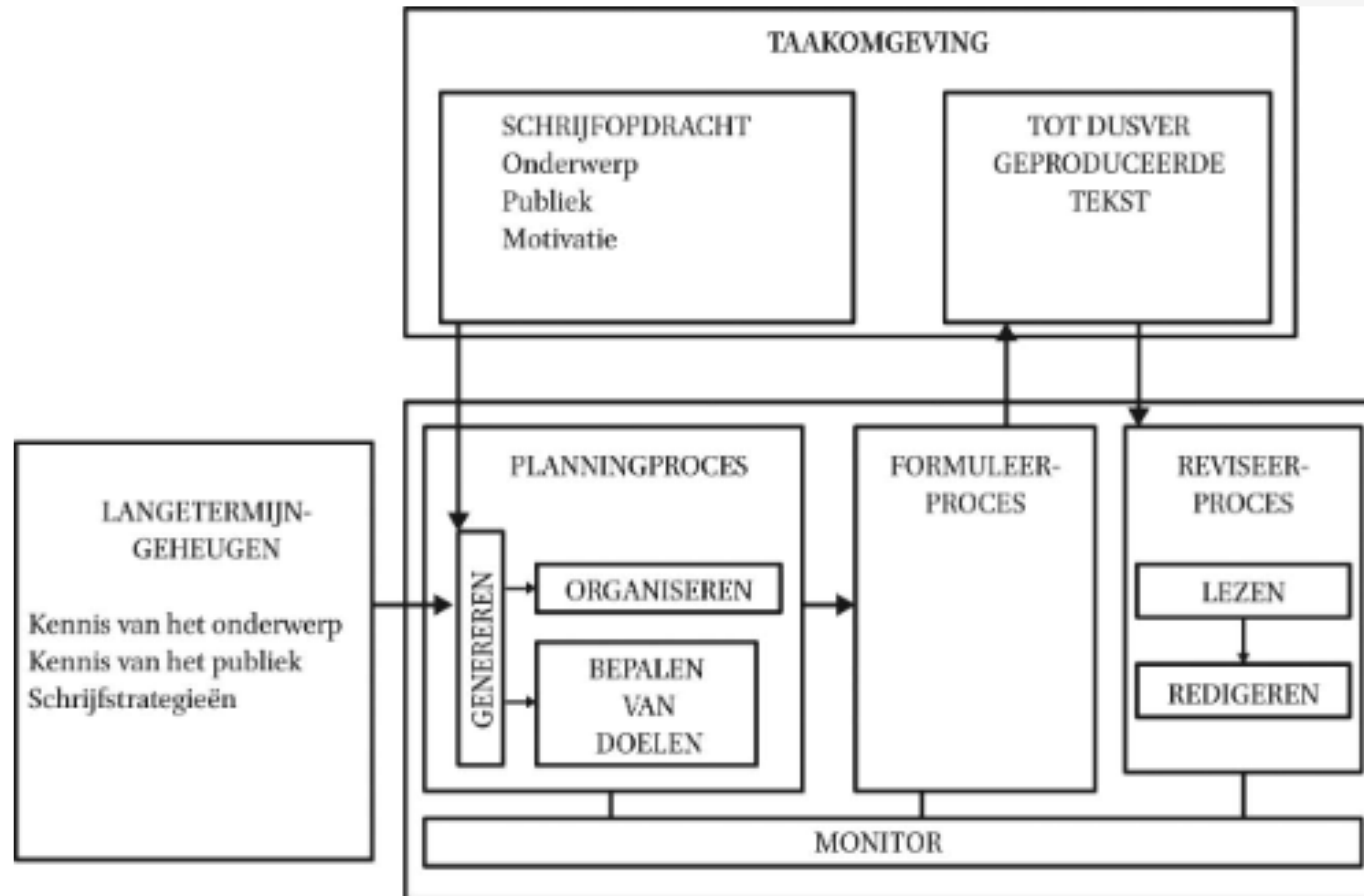
Bron: Peil schrijfvaardigheid, 2018-2019

Opstel schrijven

- We vragen bij een opstel schrijven een heleboel vaardigheden:
 - Woordkeuze
 - Spelling
 - Syntax
 - Domeinkennis
 - Wie de lezer is

Schrijfmodel Flower & Hayes (1981)

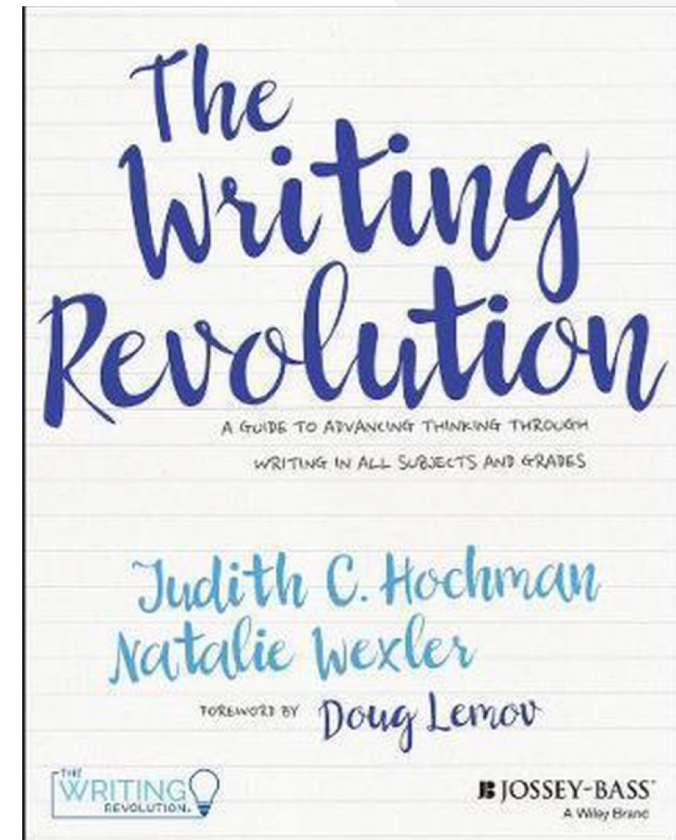
Quintilianus (Romeinse leraar 35vChr)

“Met schrijven spreken we met een betere accuratesse en met spreken schrijven we gemakkelijker.”

Voordelen van bewust leren schrijven

- Als de opbouw van zinnen bekend is, dan begrijp je zinnen ook beter.
- Actief met zinnen werken, zorgt voor betere opslag in lange termijn geheugen.
- Grammatica aanleren
- Analytisch en abstract denken
- Verscherpt de focus

Functies van schrijven

- **Expressieve functie**

- wordt gebruikt om ideeën, gevoelens en ervaringen te uiten.

- **Communicatieve functie**

- is bruikbaar om een doel te bereiken bij de lezer.

- **Conceptualiserende functie**

- schrijven ingezet worden om te denken en te redeneren over de leerstof

Schrijven versus leesbegrip

- Schrijven naar aanleiding van datgene wat de leerlingen lezen en het maken van samenvattingen vergroten het leesbegrip

Teveel verwacht

Meteen een lang verhaal schrijven terwijl het schrijven van een verhaal een heel complexe vaardigheid is.

Vaak feedback NA het schrijven. Dan komt er een overload aan aanwijzingen, structuur is dan weg.

Als leerlingen dit allemaal tegelijk moeten doen krijgen ze een overload

Geef ze daarom een weloverwogen
schema en opbouw in de lessen schrijven

Leerlijn schrijven

- Met goede schema's de leerlingen aan de hand nemen om zinnen te schrijven met een goede opbouw.
- Daarna op deze wijze doorbouwen naar alinea's en hele teksten.

De 6 principes van schrijfonderwijs

Schrijfinstructie begint in de onderbouw

Zinnen zijn de building blocks van al het schrijven

Schrijfinstructie is een sterk onderwijsmiddel als het is aangepast aan de inhoud van het curriculum

De inhoud van het curriculum is leidend voor de schrijfactiviteiten

Grammatica kan het beste in de context van schrijven worden aangeboden.

Plannen en revisie zijn de belangrijkste elementen van het schrijfproces

Principe 1

- Leren schrijven begint in de onderbouw

Taalproductie

- Jonge kinderen laten nadenken over de wereld om zich heen
- Jonge kinderen moeten dat omzetten in taal

Vragen maken (foto 1)

Complexere zinnen

- Bij spreken maken we vaak gebruik van simpele zinnen
- Bij spreken kunnen we ook gebruik maken van expressie en gebaren om de betekenis te ondersteunen
- Bij schrijven moet je gebruik maken van complexere zinnen en woorden
- Daarom moet jonge kinderen stimuleren tot taalproductie

Zinnen en vragen maken (foto 2)

Zinnen maken (foto 2)

Maak zinnen die beginnen met:

Ondanks, voordat, terwijl

Maak gebruik van voegwoorden
zoals:

En, maar, doordat, voordat

Principe 2

- Zinnen zijn de buildingblocks van het schrijfproces

Zinnen langer maken

- Laat leerlingen zinnen opschrijven. Wees alleen tevreden met een zeer goed opgebouwde zin.
- Gebruik van verbindingswoorden.

Werkblad

Wie.....
Wat.....
Wanneer.....
Waar.....
Waarom.....
Schrijf hier de zin:

Opdracht bij de tekst

- Laat de leerlingen volledige zinnen schrijven naar aanleiding van de volgende tekst:
 - De droom van Lena Lijstje, Francine Oomen.
- Schrijf de opdracht in het format.

Boem! Ik lig op de grond. Mijn kussen en dekbed liggen naast me.

Het is maar een beetje licht, dus het is nog heel vroeg. Heb ik mooi even tijd om in mijn lijstjesschrift te schrijven.

Ik ben bij mama, zie ik. Soms word ik wakker en dan weet ik niet in welk huis ik ben. Dat krijg je als je gescheiden ouders hebt.

Ik probeer het staartje van mijn droom te pakken te krijgen. O ja, ik weet het weer!

Ik zat op een schommel en ik ging hoger en hoger. En toen liet ik los en vloog ik. Dat was heerlijk, als een vogeltje door de lucht. Alles was heel klein onder me. En ik vond het heel gewoon. Pas toen ik dacht: hé, ik kan toch helemaal niet vliegen, stortte ik naar beneden en... juist. Boem!

Principe 3

- Schrijfinstructie is een sterk onderwijsmiddel als het is aangepast aan de inhoud van het curriculum

Inhoud principe 3

- Schrijftechnieken moeten worden omgezet naar inhoud.
- Je kan niet goed schrijven over een onderwerp waar je weinig van weet.
- Anderzijds als docent kan je uit geschreven tekst opmaken wat de leelring heeft begrepen van het onderwerp.
 - Een korte schrijfo opdracht kan daarom ook als exit ticket worden gebruikt.

Het virusparadijs

Je weet al dat virussen levende cellen nodig hebben om te overleven. Ze springen van mens naar mens via snot of spuug of piep-kleine druppeltjes in de adem. Ze kleven op lift-knopjes en nestelen zich in vloerbedekking, waar ze maar even overleven – als ze al leven. Ze verspreiden zich over een gebied door met mensen mee te reizen. Zonder bussen, treinen en vooral vliegtuigen had het SARS-virus lang niet zo hard toegeslagen. Pandemieën kunnen alleen ontstaan doordat er zoveel mensen zijn en doordat mensen zoveel reizen.

Gebruik het format

Single Paragraph Outline (SPO)

T.S.

1.....

2.....

3.....

4.....

C.S.

Opdracht bij gegeven tekst

Single Paragraph Outline (SPO)

T.S. Virussen hebben levende cellen nodig om te overleven

1.....springen van mens tot mens

2.....hebben hulp van snot en spuug

3.....reizen met mensen mee

4.....pandemieën ontstaan alleen als er veel mensen reizen

C.S.

Om te overleven reizen virussen met het snot en spuug van mensen mee, waardoor ze heel veel mensen in een groot gebied kunnen besmetten.

Terug naar het begin

- Schrijf een tekst over de vakantie
- Over welke gebeurtenis wil je schrijven? (hoofdboodschap)
- Welke 2/3 kenmerken/ stukjes kan je daarover kwijt?
- Wat is de concluderende zin?

Nu zelf

Single Paragraph Outline (SPO)

T.S.

1.....

2.....

3.....

4.....

C.S.

Door de leerlijn

Voilà, de eerste paragraaf is geschreven

Maar ook nodig:

Plannen en revisie, genres, doelgroep, tekststructuren etc.

Meer weten? Mail gerust:

m.mulder@academica-group.com

Academica
University of Applied Sciences